10/05/2020

Σαν σήμερα απαγχονισμός των πρωτομαρτύρων του Κυπριακού Αγώνα

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Σαν σήμερα, 10 Μαΐου 1956, Πέμπτη της Διακαινησίμου εκείνη τη χρονιά, απαγχονίστηκαν στις Κεντρικές Φυλακές της Λευκωσίας από τους Άγγλους ο Μιχαήλ Καραολής και ο Ανδρέας Δημητρίου. Οι δύο αγωνιστές αποτέλεσαν τους πρωτομάρτυρες του αντιαποικιοκρατικού Κυπριακού Αγώνα δίνοντας τη ζωή τους για την απελευθέρωση και την ανεξαρτησία της Κύπρου.

Οι Καραολής και Δημητρίου προέρχονταν από την αγροτική τάξη, η οποία στις δεκαετίες των ’40 και ’50, επιβίωνε μέσα στη φτώχεια και την εξαθλίωση. Εντάχθηκαν σε νεαρή ηλικία στην ΕΟΚΑ (Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών) και αγωνίστηκαν ηρωικά για την απελευθέρωση της Κύπρου. Η δράση τους στην ΕΟΚΑ πολύπλευρη.

Ο Μιχαλάκης Καραολής, γεννήθηκε στο Παλαιχώρι Ορεινής, της επαρχίας Λευκωσίας, στις 13 Φεβρουαρίου 1933. Οι γονείς του ήταν ο Σάββας και η Παναγιώτα Καραολή. Τα αδέρφια του ήταν η Ελένη, ο Ανδρέας, η Μαρούλλα και η Νίκη, ενώ ο Μιχαλάκης ήταν το τέταρτο παιδί της οικογένειας. Τελείωσε το δημοτικό σχολείο του Παλαιχωρίου και αποφοίτησε με υποτροφία από την Αγγλική Σχολή. Απόφοιτος καθώς ήταν έπιασε δουλειά στο Φόρο Εισοδήματος. Ήταν επίσης αθλητής δρόμου.

Εντάχθηκε στην Ε.Ο.Κ.Α. πολύ πριν από την 1η Απριλίου 1955 και ήταν μέλος της ομάδας του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη. Στις 28 Αυγούστου 1955 ανέλαβε μαζί με το συναγωνιστή του, και μετέπειτα πολιτικό, Ανδρέα Παναγιώτου την εκτέλεση του

αστυνομικού Ηρόδοτου Πουλλή, συνεργάτη των Άγγλων, και ο οποίος κατηγορείτο ως προδότης.

Η απόπειρα πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια ανοικτής διαδήλωσης της αριστεράς, την οποία παρακολουθούσε ο Πουλλής. Τον πυροβόλησαν δημόσια πισώπλατα αρκετές φορές. Κατά την προσπάθεια διαφυγής του, ο Καραολής καταδιώχθηκε από τους παρευρισκομένους, οι οποίοι νόμιζαν ότι η επίθεση είχε ως στόχο τη διαδήλωση και ένας από αυτούς έφραξε με το ποδήλατό του τον δρόμο του Καραολή, αναγκάζοντάς τον να εγκαταλείψει το δικό του ποδήλατο. Αργότερα οι αρχές ταυτοποίησαν τον Καραολή μέσω της πινακίδας του ποδηλάτου του και ακολούθως τον συνέλαβαν στην κοινότητα Τζιάος (Κιάδος), ενώ εκείνος ετοιμαζόταν να προσχωρήσει στην αντάρτικη ομάδα του Γρηγόρη Αυξεντίου.

Φυλακίστηκε στις Κεντρικές Φυλακές Λευκωσίας και καταδικάστηκε σε θάνατο στις 28 Οκτωβρίου του ίδιου έτους. Δημόσιος κατήγορος στη δίκη του Καραολή ήταν ο μετέπειτα ηγέτης των Τουρκοκυπρίων, Ραούφ Ντενκτάς. Ο Γρίβας Διγενής σε πολλά μηνύματα του έγραφε: «κάντε το αδύνατο δυνατό, ελευθερώστε τον Καραολή».

Ο Μιχαλάκης Καραολής κατά τη διάρκεια της κράτησης του ανέφερε σε ένα γράμμα προς τους φίλους του τα παρακάτω:

Τα ελληνόπουλα δεν ξέρουν

μόνο πως πρέπει να ζουν

Ξέρουν και πώς να πεθαίνουν

Και πως την πατρίδα να τιμούν.

Ο Ανδρέας Δημητρίου γεννήθηκε στη Λεμεσό στις 18 Σεπτεμβρίου 1934 και καταγόταν από τον Άγιο Μάμα Λεμεσού. Οι γονείς του ήταν ο Δημήτρης και η Ευδοκία Βασιλείου. Είχε δύο αδέλφια το Σάββα και την Ελένη, καθώς και δύο ετεροθαλείς αδελφές, την Αγγέλα και τη Σούλα. Αποφοίτησε από το δημοτικό σχολείο Αγίου Μάμαντος και φοίτησε για τρία χρόνια στο Νυκτερινό Γυμνάσιο Αμμοχώστου. Εργάστηκε αρχικά σε κατάστημα εκρηκτικών υλών και κυνηγετικών ειδών και αργότερα στον Αγγλικό Στρατό. Διακρινόταν για την εργατικότητα, την πρωτοβουλία και την ευσυνειδησία του. Εντάχθηκε από τους πρώτους στη δύναμη της ΕΟΚΑ και έδρασε με τις ομάδες Αμμοχώστου, επεκτείνοντας τη συμμετοχή του και στο εκτελεστικό.

Μια από τις επιχειρήσεις στις οποίες πρωταγωνίστησε ήταν και η αρπαγή όπλων

από τις στρατιωτικές αποθήκες Αμμοχώστου, στις οποίες εργαζόταν. Η επιχείρηση πέτυχε απόλυτα και η Ε.Ο.Κ.Α. ενισχύθηκε σημαντικά.

Δικάστηκε και καταδικάστηκε σε θάνατο έχοντας κατηγορηθεί για την εκτέλεση ενός Άγγλου στην Αμμόχωστο στις 28 Νοεμβρίου 1955. Έκανε έφεση η οποία απορρίφθηκε, όπως απορρίφθηκε και η αίτηση για χάρη, την οποία υπέβαλαν οι δικηγόροι στον Κυβερνήτη Χάρτινγκ και στη Βασίλισσα Ελισάβετ.

Διατηρείται ένας σύντομος διάλογος με τη μητέρα του Ευδοκία. «Το μόνο που λυπούμαι είναι που δεν θα προλάβω να δω την Κύπρο μας ελεύθερη», ήταν τα τελευταία του λόγια προς τη μάνα του, λίγες ώρες πριν από τον απαγχονισμό του. «Στο καλό, γιε μου και να έχεις θάρρος ως το τέλος», ήταν η απάντησή της.

Οι δύο αγωνιστές δεν αποκάλυψαν τίποτα στις αγγλικές αρχές, φυλακίστηκαν στις Κεντρικές Φυλακές Λευκωσίας και καταδικάσθηκαν σε θάνατο δι’ απαγχονισμού. Η καταδίκη εκτελέστηκε στις 10 Μαΐου 1956.

Όταν τους οδήγησαν στην αγχόνη, στις 10 Μαΐου 1956, τραγουδούσαν τον εθνικό ύμνο. Εκτελέστηκε πρώτος ο Καραολής, ο οποίος έλεγε: «Εμένα δεν πρέπει να με λυπάστε, αφού εγώ δεν βρίσκω λόγο για να με κλαίω, ούτε οι συγγενείς μου πρέπει να με κλαίνε».

Οι άνανδρες δολοφονίες των δύο αυτών ηρώων αποτέλεσαν παράδειγμα θυσίας για τον αγωνιζόμενο κυπριακό λαό και οι αγώνες για την ελευθερία εντάθηκαν.

Τα σκηνώματα των δύο ηρώων ενταφιάστηκαν στο κοιμητήριο εντός των Κεντρικών Φυλακών. Οι Άγγλοι δεν επέτρεψαν στις οικογένειές τους να πάρουν τα άψυχα σώματά τους και να τα θάψουν, σύμφωνα με την Ορθόδοξη Χριστιανική παράδοση, αλλά αποφάσισαν και τα έθαψαν συνοπτικά οι ίδιοι σε ένα περιφραγμένο χώρο εντός των φυλακών, τα λεγόμενα μετέπειτα «Φυλακισμένα Μνήματα». Τόπος, ο οποίος διαμορφώθηκε από τους αποικιοκράτες δίπλα από τα κελιά των μελλοθάνατων και την αγχόνη. Εκεί ενταφιάστηκαν και άλλοι 11 ήρωες του αγώνα. Έτσι, αναδείχθηκαν τα «Φυλακισμένα Μνήματα», ως ιερός τόπος και σημείο αναφοράς των Κυπρίων και κάθε ελεύθερου ανθρώπου. Καθιερώθηκαν στη συλλογική μνήμη των Κυπρίων ως πηγή άντλησης πίστης, αρετής, φιλοπατρίας, θάρρους και θέλησης για ελευθερία, αξιοπρέπεια και εντιμότητα μέσα από μια αισιόδοξη πορεία στο μέλλον. Προσήλωση στην απελευθέρωση της κατεχόμενης πατρίδας μας και την ευημερία όλων των νόμιμων κατοίκων της πατρίδας μας.

Όπως ήταν αναμενόμενο, η εκτέλεση των Καραολή και Δημητρίου προκάλεσε αντιδράσεις και παλλαϊκές διαμαρτυρίες, τόσο στην Κύπρο όσο και στην Αθήνα. Συγκινητική ήταν η συμμετοχή της νεολαίας της εποχής, τόσο στην υπόδουλη

Μεγαλόνησο όσο και στην Ελλάδα, σε συγκεντρώσεις και πορείες. Η Ε.Ο.Κ.Α. εκτέλεσε τους Άγγλους στρατιώτες Γκόρντον Χιλ και Ρόναλντ Σίλτον, που είχαν απαχθεί και κρατούνταν ως όμηροι ενώ σχεδιάστηκε επίθεση στον αστυνομικό σταθμό Παλαιχωρίου, η οποία ματαιώθηκε την τελευταία στιγμή.

Να σημειωθεί ότι στην πλατεία Ομονοίας στην Αθήνα, την προηγούμενη μέρα της εκτέλεσης (9.5.1956), πραγματοποιήθηκε παλλαϊκό συλλαλητήριο, στο οποίο παρέστη και μίλησε ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Δωρόθεος. Επίσης, είναι ιστορικό ντοκουμέντο ότι 4 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους και 200 τραυματίστηκαν στην Αθήνα, από τις συγκρούσεις αστυνομικών και διαδηλωτών σε μια πρωτοφανούς έντασης διαδήλωση, με κεντρικό αίτημα την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Και στην Κύπρο και την Ελλάδα τιμήθηκαν δεόντως οι ήρωές μας. Αναφέρουμε ενδεικτικά ότι τιμής ένεκεν ο Δήμος Αθηναίων μετονόμασε την οδό Λουκιανού, όπου και το οίκημα της Αγγλικής Πρεσβείας σε οδό Καραολή και Δημητρίου, το ίδιο έπραξε και ο Δήμος Πειραιώς μετονομάζοντας την οδό Ναυάρχου Μπητ στη σημερινή οδό Καραολή και Δημητρίου. Επίσης, στο Δήμο Καισαριανής δύο δρόμοι φέρουν τα ονόματα των δύο αγωνιστών, ο ένας του Μιχαήλ Καραολή και ο άλλος του Ανδρέα Δημητρίου.